

Innspill til statsbudsjettet for 2019

Sabima presenterer her fem hovedsatsinger vi mener regjeringen må satse på i 2019 for å ta vare på vår viktigste natur og våre trua arter. I tillegg har vi en rekke andre innspill vi mener må gjennomføres for at Norge skal ha en effektiv og trygg naturforvaltning.

Innhold

Budsjett-teknisk oversikt.....	2
Hovedsatsinger:	
Bevar vår mest trua natur	4
Økologisk grunnkart.....	5
Skogvern	6
En redningspakke for myrene	7
Miljøkompetanse i kommunene	8
Andre innspill:	
Klima- og miljødepartementet	9
Landbruks- og matdepartementet	19
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	20
Justis- og beredskapsdepartementet	21
Finansdepartementet.....	21

Budsjett-teknisk oversikt fordelt på departement

Beløpene er endring i millioner kroner sammenlignet med 2018-budsjettet

Klima- og miljødepartementet

Kap. 1400, post 01 Drift	40	
Kap. 1400, post 21 Spesielle driftsutgifter	5	
Kap. 1400, post 62 Den naturlige skolesekken	3	
Kap. 1400, post 70 Frivillige miljøorg og allmenntilgitt stiftelser	10	
Kap. 1400, post 71 Internasjonale organisasjoner	15	
Kap. 1400, post 76 Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak	4	
Kap. 1400, ny post Miljøkompetanse i kommunene	90	
Kap. 1410, post 21 Overvåking og kunnskapsinnhenting		
Økologisk grunnkart	45	
Vann-tiltak	20	
Kap. 1410, post 50 Miljøforskningsinstituttene	8	
Kap. 1410, post 51 Forskningsprogram m.m.	30	
Kap. 1410, post 70 Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene	10	
Kap. 1420, post 01 Driftsutgifter Miljødirektoratet	55	
Kap. 1420, post 21 Spesielle driftsutgifter Miljødirektoratet		
Trua natur	20	
Myr	21	
Fremmede arter	25	
Norske forskningsbidrag til IPBES	2	
Kap. 1420, post 22.3 Generelle vannforvaltning	45	
Kap. 1420, post 31 Tiltak i verneområder	30	
Kap. 1420, post 32 Fylkesvise verneplaner	20	
Kap. 1420, post 33 Nytt vern	8	
Kap. 1420, post 34 Nasjonalparker	50	
Kap. 1420, post 35 Skogvern	295	
Kap. 1420, post 37 Skogplanting		-10,4
Kap. 1420, post 38 Restaurering av myr	12	
Kap. 1420, post 73 Rovvilttiltak	70	
Kap. 1420, post 77 Ymse organisasjonar og stiftelser m.m.	4	
Kap. 1420, post 81 Flere utvalgte kulturlandskap	15	
Kap. 1420, post 82 Trua natur	40	
Kap. 1420, ny post Restaurering av forringede økosystemer	40	
Kap. 1424, post 21 MAREANO	10	

Landbruks- og matdepartementet

Kap. 1149, post 71 Tilskudd til verdiskaping i jordbruket		-15
Kap. 1149, post 73 Tilskudd til skog-, klima- og energitiltak		-48
Kap. 1150, post 50 Tilskudd til landbrukets utviklingsfond		
Metodeutvikling og kartlegging gammelskog	20	
Utvalgte kulturlandskap	15	
Subsidier til veibygging og hogst i bratt terreng		-60

Kommunal- og moderniserings-departementet

Kap. 525, post 01 Drift

20

Justis- og beredskaps-departementet

Kap. 440, post 01 Miljøkriminalitet

15

Økte utgifter

1 112

Innsparinger

-133,4

TOTALT

978,6

Hovedsatsing: Bevar vår mest trua natur

Øke bevilgningene til å ta vare på vår mest trua natur med 50 millioner kroner. (Kap. 1420, med hhv. 20 mill. kr på post 21 og 30 mill. kr på post 82).

Med en klimakrise hengende over oss har det aldri vært viktigere å ta vare på det biologiske mangfoldet. En mangfoldig natur er en robust natur og en forsikring mot klimaendringer. Enkelt sagt tar artsrik og hel natur mindre skade av et varmere klima, enn artsfattig og oppstykket natur. I tillegg leverer arter og naturtyper livsnødvendige tjenester til oss mennesker; rent vann, ren luft, medisiner, mat og folkehelse. En satsning på dette feltet er derfor en samfunnsnyttig investering.

Naturmangfoldet forsvinner imidlertid i et tempo som er dramatisk mye raskere enn naturlig. Gjennom naturmangfoldloven er i dag bare 6 naturtyper og 13 arter utvalgt og prioritert, virkemidler som gir naturtyper og arter ekstra beskyttelse. Da loven ble vedtatt, så man for seg 400 prioriterte arter og opp mot 50 utvalgte naturtyper. Stortingets energi- og miljøkomité viser i sin behandling av Meld. St. 14 (2015-2016) «Natur for livet» at «ambisjonsnivået for prioriterte arter og utvalgte naturtyper bør være slik det ble lagt opp til i forbindelse med utarbeidelse av naturmangfoldloven», og at «det nå haster med å komme i gang med å ta i bruk de nye moderne, dynamiske og treffsikre virkemidlene for å stanse tapet av naturmangfold». Dette må følges opp i budsjettet for 2019.

Regjeringen har i sin stortingsmelding «Natur for livet» et hovedmål om at ingen arter skal utrykkes og at tilstanden for truede og nær truede arter skal bedres. Som et første skritt skal det i løpet av 2018 avklares hvilket virkemiddel som er best egnet for å redde ca. 90 av våre aller mest truede arter.

I tillegg til arbeidet med prioriterte arter anbefaler Sabima et mål om 50 utvalgte naturtyper innen 2020. Dette vil bidra til å bevare verdifull natur som ålegraseng, kystgranskog, fosseberg og fosseeng.

Det er behov for økte bevilgninger i 2019 til:

- å følge opp kommende tilråding fra Miljødirektoratet slik at vi kan ta vare på våre aller mest trua arter
- å iverksette et neste skritt for å sikre at situasjonen for flere av våre truede og nær truede arter bedres.
- å forsere arbeidet med nye handlingsplaner av god kvalitet for arter og naturtyper
- tilskudd til konkrete og konfliktdempende tiltak som restaurering av ødelagt natur, skjøtsel gjennomført av grunneiere og brukere, samt unngåelse av aktiviteter som kan ha negativ påvirkning.
- å styrke Artsprosjektet for å få mer kunnskap om naturmangfoldet. Over [en fjerdedel av det norske arts mangfoldet er ennå ukjent](#).

Med mål om å prioritere 200 nye arter og 50 nye utvalgte naturtyper innen 2020 må relevante budsjettposter økes med 50 mill. kr i statsbudsjettet for 2019.

Les mer om [betydningen av naturmangfold på Sabimas nettsider](#).

Hovedsatsing: Økologisk grunnkart

Øke bevilgningene til naturkartlegging for å etablere et økologisk grunnkart med 45 millioner kroner (Kap. 1410 post 21)

Vi vet lite om hvor vi finner verdifull natur i Norge. Kun en av fire av de mest verdifulle naturområdene i Norge er kartlagt. Det betyr at vi mangler et solid og tilgjengelig kunnskapsgrunnlag om hvor den trua naturen finnes. Skal vi få det må vi kartlegge naturen vår, både for arter og naturtyper.

Det er svært gledelig at regjeringen har satt i gang arbeidet med et økologisk grunnkart for Norge. I tillegg til å sette oss i langt bedre stand til å ta vare på naturen, vil et slikt kart over verdifull natur bidra til å redusere konflikter, forsinkelser og kostnader i utbyggingssaker.

Dette ser også utbyggerne store fordeler av. Derfor ba Sabima sammen med 17 andre organisasjoner i industri, kommunesektor, primærnæring, øvrig næringsliv samt miljø- og friluftslivsorganisasjoner klima- og miljøministeren i 2015 om et kunnskapsløft for naturen. De som i tillegg til Sabima har stilt seg bak oppropet er: Byggenæringens landsforening, Norsk Industri, Norsk Bergindustri, Kommunesektorens organisasjon (KS), Virke Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Zero, Norges Naturvernforbund, Bellona, WWF-Norge, Natur og Ungdom, Greenpeace, Den norske Turistforening, Norges Jeger- og Fiskerforbund og Naturviterne.

En enstemmig Energi- og miljøkomite påpekte i sin budsjettinnstilling for 2017 blant annet: *«Komiteen mener den primære funksjonen ved det økologiske grunnkartet er å bli et viktig beslutningsgrunnlag for både naturvern og utvikling av arealer for f.eks. samferdsel, fornybar energi og boliger. Komiteen understreker at det haster med å få på plass et økologisk grunnkart for Norge, slik at det kommer til nytte i store satsinger på de nevnte områdene. Komiteen har registrert at bare om lag 25 pst. av norsk natur er kartlagt, og at det trengs et nasjonalt kunnskapsløft for naturen.»* (vår understrekning)

Det er bevilget 105 mill. kr til økologisk grunnkart for 2018, og budsjett-posten har hatt solid økning siden oppstarten i 2015. Det er likevel ennå langt igjen for å få et kunnskapsgrunnlag som er nyttig for å hindre at verdifull natur går tapt for alltid. Siden et samlet storting har påpekt at arbeidet haster, mener vi tempoet i opptrappingen må øke ytterligere.

Sabima foreslår derfor å øke satsingen på et kunnskapsløft for natur med 45 mill. kr til totalt 155 mill. kr i statsbudsjettet for 2019.

Hovedsatsing: Styrk skogvernet

Øke bevilgningene til skogvern med 300 millioner kroner (295 mill. kr til kap. 1420, post 35 og 5 mill. kr til kap 1420 post 01)

Faglige anbefalinger er klare på at skogvernet må økes vesentlig for å bidra til å stanse tapet av biomangfold, og det haster før den mest verneverdige skogen blir hogd. En [rapport fra NIBIO](#) har beregnet at all skog som ikke er vernet eller avsatt som nøkkelbiotoper vil være flatehogd i løpet av 50 år. Den lettest tilgjengelige og rike gammelskogen i lavlandet vil forsvinne først.

Målet må være at ca. 5 prosent av den produktive skogen er vernet innen 2021, og at Stortingets mål om 10 prosent skogvern nås innen 2030. For 2018 har Stortinget bevilget 467 mill. kr til skogvern. Om vi fortsatte å verne skog i dette tempoet, ville det ta 25 år å nå Stortingets mål om å verne 10 prosent av skogen.

For å sikre en nødvendig utvikling for skogvernet må bevilgningen opp i en milliard i året. Det bør være forutsigbarhet i skogvernbevilgningene slik at skogeiere som frivillig vil verne skog får en rask og rettferdig erstatning, og slik at relevante fag- og forvaltningsmiljøer settes i stand til å yte sine bidrag.

Målet et stort flertall på Stortinget har satt om 10 prosent skogvern viser at det er bred politisk enighet om at skogvern er viktig. Og det haster. Stortinget har vist til at OECD i sin evaluering av norsk miljøpolitikk i 2011 påpekte at Norge har vernet lite skog, og at økt skogvern vil være avgjørende for å nå målene under Konvensjonen for biologisk mangfold.

Det vil være krevende for embetsverk og øvrig apparat å løfte skogvernet fra 467 mill. kr til 1 mrd. på ett år, men over to år er dette mulig. For 2019 må skogvernbevilgningen derfor økes med 295 mill. kr over dagens nivå til 762 mill. kr. I tillegg må 5 mill. kr gå over post 01, øremerket «kapasitetsbygging skogvern» hos Miljødirektoratet og Fylkesmennene.

Forslag til opptrappingsplan for skogvern:

År	Bevilgning	Økning	Vernet skog (prosentpoeng)	Akk. vernet skog (prosentpoeng)
2018	467		0,27	3,4
2019	762	295	0,45	3,8
2020	1000	238	0,59	4,4
2021	1000		0,59	5,0
2022	1000		0,59	5,6
...				
2029	1000		0,59	9,7
2030	550		0,32	10,0

[Les mer om skog på Sabimas nettsider.](#)

[Les NINAs evaluering av skogvernet i Norge](#)

Hovedsatsing: Myr

Øke bevilgningene til myr med 20 millioner kroner, fordelt på kap. 1420 post 21 (8 mill. kr) og kap. 1420 post 38 (12 mill. kr), samt innføre en CO₂-avgift på torv.

Myr demper flom, lagrer karbon og gir trekkfugler et sted å raste, men en tredjedel av all myr under skoggrensa i Norge er allerede borte. Fortsatt ødelegges store arealer med myr årlig, blant annet til uttak av torv til hagejord samt drenering for utbygging og jordbruk og skogbruk. Det haster å redde myra.

Vern

I 2010 var det 304 myrreservater i Norge med et totalareal på 1409 km², tilsvarende ca. 7 prosent av vårt nåværende myrareal. [En gjennomgang av vern i Norge](#) utført av NINA i 2010 konkluderte med at Norge har vernet en alt for lav andel natur i lavlandet og nær kysten. Dessuten anses 17 prosent av myrvernområdene for truet etter fylkesmennenes vurderinger.

Norge har tilsluttet seg [Aichi-målene](#) under biomangfoldkonvensjonen, der målet er at 17 prosent av arealet, representativt fordelt på ulike naturtyper, skal vernes. Vi ligger langt bak målet for myr, og det må derfor vernes langt mer myr i Norge og kunnskapsgrunnlaget må oppdateres. For å drive verneprosesser i Miljødirektoratet og hos fylkesmennene samt for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget er det behov for økning til myrvern på 8 mill. kr over kap. 1420 post 21 for 2019.

Restaurering

Myrer og annen våtmark må restaureres for å innfri målsettingene om god økologisk tilstand, og Stortinget har i sin behandling av [Stortingsmelding 14 2015-2016 Natur for livet](#) satt som mål at 15 prosent av forringede økosystemer skal restaureres innen 2025. Dette ambisiøse målet krever rask og kraftfull innsats. Restaurering av myr er også et effektivt tiltak for å redusere klimagassutslipp. [Plan for restaurering av våtmark i Norge 2016-2020](#) må derfor sikres midler for å gjennomføres, og vi foreslår en økning på 12 mill. kr over kap. 1420 post 38. Dette vil også dekke et overvåkningsprosjekt for utslipp av klimagasser fra myr. I tillegg må en insentivordning for restaurering på privat grunn utredes.

Innføre CO₂-avgift på torv

Bruk av det ufornybare råstoffet torv i f.eks. hagejord er en betydelig kilde til klimagassutslipp og bør avgiftsbelegges i likhet med mange andre karbonkilder. At bruken ikke er avgiftsbelagt, er det som skaper den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i å fortsette myrødeleggende torvuttak. For samfunnet er dette svært ulønnsomt, når man samtidig bruker store ressurser på å redusere andre utslipp. Avgift er et ryddig grep som synliggjør de egentlige kostnadene ved disse naturinngrepene og klimagassutslippene, og skaper insentiv for å bruke alternative råstoffer. Avgift på *bruken* av torv vil sikre at det ikke blir forskjell på om torven kommer fra norske eller utenlandske uttak. Vi foreslår at det innføres en avgift på bruk av torv, som trappes gradvis opp fra 100 kroner tonnet. Nytt kapittel 5563 post 70.

Hovedsatsing: Miljøkompetanse i kommunene

Innføre ny tilskuddsordning for kommuner for tiltak som bidrar til å stanse tapet av naturmangfold, 90 millioner kroner (kap 1400, ny post).

Arealendringer er den største trusselen mot biologisk mangfold. Viktige naturverdier bygges ned bit for bit. Kommunene har et stort ansvar for å ivareta og forvalte naturmangfoldet, men undersøkelser viser at mangel på miljøkompetanse og kapasitet i kommunen svekker muligheten for å ivareta deres ansvar som miljømyndighet på en tilfredsstillende måte¹. Det får negative følger for kommunens innbyggere og en lang rekke sektorer, inkludert et unødvendig høyt konfliktnivå.

Høyere kompetanse og bedre kapasitet på natur og miljø i kommunene vil sikre at kommunene har kunnskap til å ta sin del av ansvaret for å stanse tapet av naturmangfold. Dessuten vil plan- og arealsaker bli behandlet mer effektivt når naturverdier oppdages og behandles på et tidlig stadium i planleggingen.

Å styrke kompetanse på natur i arealforvaltningen vil være en investering i økosystemtjenester for fremtiden som vil gi merverdi for alle sektorer og samfunn og vår velferd som helhet. En fungerende og robust natur er av forskningsmiljøene pekt på som en viktig forutsetning for å eksempelvis dempe alvorlige konsekvenser av ekstremvær og flom, sikre rent drikkevann og en rekke andre ressurser, samt tjenester som pollinering av matvekster.

Sabima foreslår som en start på en større satsing på naturmangfold i kommunen å etablere en ny tilskuddspost for kommuner: «NaturSats».

Kommuner og fylkeskommuner kan gjennom ordningen søke om midler som bidrar til å redusere tapet av naturmangfold. Eksempler kan være; tolkning av økologisk grunnkart, utarbeide naturmangfoldplan for kommunen, naturvennlig planlegging i kommunen, utarbeide kommunens krav til naturmangfoldtiltak i byggeprosjekter, lage plan for restaureringstiltak, utarbeide arealregnskap for kommunen, utarbeide økosystemregnskap for kommunen, flomdempingstiltak på lag med naturen, et levende kulturlandskap, øke kompetanse på naturmangfold i kommunen, samarbeidsprosjekter med andre kommuner, osv. Dette forslaget vil lage en tilsvarende ordning som det vellykkede KlimaSats – støtte til klimasatsing i kommunene.

¹ NIVI-notat 2010:1 - Strategier og tiltak for å styrke kommunenes miljøvernarbeid – forprosjekt
http://www.nivianalyse.no/images/NIVI_rapportarkiv/2010/NIVI_notat_2010_1_Strategier_og_tiltak_for_styrke_kommunenes_milj%C3%B8vernarbeid_forprosjekt.pdf

Andre innspill: Klima- og miljødepartementet

Kap. 1400, post 01 Drift

Øke driftsbevilgningen til Klima- og miljødepartementet med 40 millioner kroner, hvorav 10 mill. kr er øremerket å utvikle mål for god tilstand.

Klima- og miljødepartementet har en viktig støttefunksjon for andre sektorer gjennom å klargjøre kunnskapsgrunnlag og bevare det generelle naturressursgrunnlaget. Når aktiviteten i andre sektorer øker, f.eks. gjennom satsning på utbygginger, eller når det gis økninger til spesielle tiltak i KLDs regi, må også de generelle rammene for KLD økes. Bedret kunnskapsgrunnlag vil gi en direkte gevinst i innsparte utrednings- og forsinkelseskostnader i andre sektorer samt mer solid gjennomføring av tiltak. Vi legger altså til grunn at de økninger vi foreslår på KLDs budsjett medfører økning av rammer og aktivitet, ikke innsparing på andre steder i departementets budsjett.

Å utvikle mål for god tilstand

I henhold til naturmangfoldmeldingen skal forvaltningen av naturmangfoldet i Norge være økosystembasert, og regjeringen vil «*Ta sikte på at en forvaltning basert på definerte mål for økologisk tilstand er på plass innen 2020.*» Departementet må prioritere å utvikle og innrette virkemiddelbruken for å nå forvaltningsmålene for økosystemene. Dette må blant annet innebære et system for å identifisere de viktigste påvirkningsfaktorene og vurderingsmetoder for samla belastning.

Det bør iverksettes et sektorovergripende arbeid for å gjøre alle sektorer, og regionale og lokale myndigheter i stand til å operasjonalisere og fungere etter ny virkemiddelbruk fra 2020. Videre bør det iverksettes et arbeid med å tilrettelegge for at alle kommuner utarbeider arealregnskap som gir oversikt over arealendringer, behov for kartlegging, status for økologisk tilstand, behov for restaurering og trender for naturmangfoldet i kommunene. Det bør opprettes et nasjonalt og flere regionale informasjonsbaser som kan fungere som veildere og tilretteleggere for å innfri forvaltningsmålene. Både for å sette i verk tiltak for å nå målet om å restaurere 15 prosent av forringet natur innen 2025, og som en kunnskapsbase for å hindre ytterligere forringelse. (10 mill. kr).

Kap. 1400, post 21 Spesielle driftsutgifter

Økes med 5 millioner kroner.

De spesielle driftsutgiftene er viktige for at KLD skal kunne initiere utredninger av ny politikk og evaluere politiske tiltak og virkemidler som er igangsatt eller gjennomført, for å sikre en målrettet miljøpolitikk. Disse ressursene brukes også til å vurdere klima- og miljøkonsekvensen av forslag fremmet av andre sektorer, et arbeid som sikrer vårt naturgrunnlag og bidrar til raskere og tryggere gjennomføring av forslag.

Kap. 1400, post 62 Den naturlige skolesekken

Økes med 3 millioner kroner.

Den naturlige skolesekken bidrar til at barn over hele landet lærer om miljø, friluftsliv og bærekraftig utvikling. Målet med ordninga er å bidra til at elevene som framtidige arbeidstakere får kunnskap og bevissthet om bærekraftig utvikling og miljøutfordringene på kloden, og blir i stand til å forstå og utvikle løsninger på miljøproblemene i dag og i framtida. Dette er kunnskap som er særlig viktig i en framtid med store klima- og miljøutfordringer. En økning i støtten vil føre til at flere skoler kan motta midler, og at Naturfagsenteret som er ansvarlig for ordninga kan veilede og gi kompetanseheving til flere lærere.

Kap. 1400, post 70 Frivillige miljøorganisasjoner og allmennyttige stiftelser

Økes med 10 millioner kroner

De frivillige miljøorganisasjonene gjør et viktig arbeid for å spre miljøinformasjon og øke engasjementet for miljøspørsmål, og gjør et stort arbeid for å legitimere norsk miljøpolitikk blant innbyggerne. Tilskuddene til organisasjonene har lenge stått stille, selv om miljøproblemene øker. Tilskuddet til organisasjonene bør derfor økes med 10 mill. kr.

Kap. 1400, post 71 Internasjonale organisasjoner

Økes med 15 millioner kroner øremerket henholdvis Naturpanelet/IPBES (10 mill. kr) og GBIF (5 mill. kr).

For å ta vare på naturmangfoldet er det avgjørende at man vet hvor det finnes verdifull natur, slik at man kan ta hensyn til dette. Dessverre er det stor forskjell på hvor mye kunnskap som finnes om naturen rundt om i verden. Skal FNs bærekraftsmål og naturmangfoldmålene fra Aichi nås, er det behov for et internasjonalt kunnskapsløft for natur. Norge kan bidra til dette gjennom å øke støtten til IPBES og GBIF. Det internasjonale Naturpanelet, Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES), skal levere oppdatert og sammenfattet kunnskap om den globale tilstanden for naturmangfoldet og økosystemene. The Global Biodiversity Information Facility (GBIF) er en global infrastruktur for åpen deling av verdinøytrale data om naturmangfold, som er offentlig finansiert.

Kap. 1400, post 76 Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak

Øke bevilgningen til nasjonale miljøtiltak med 4 millioner kroner

Det er behov for å fortsatt følge opp vedtak i naturmangfoldmeldingen ([Meld. St. 14 \(2015-2016\)](#)). Tilskudd til veiledning og informasjonsarbeid om naturmangfoldloven må gjeninnføres for å styrke kommunenes oppfølging av lovverket.

Kap. 1410, post 21 Vann: overvåking og kunnskapsinnhenting

Øke bevilgningene til vannforvaltning med 90 millioner kroner (Kap. 1420, post 70 og 22 og 1410, post 21)

Vi er midt inne i perioden 2016-2021 som vanndirektiv og vannforskrift skal gjennomføres i form av faktiske tiltak foreslått i de regionale vannforvaltningsplanene, tiltak som bevarer natur og livsviktige økosystemtjenester. Vår «blågrønne struktur» trenger sårt både vedlikehold og oppdatert kunnskapsgrunnlag. Økning med 90 mill. kr til totalt 280 mill. kr må gå til å dekke:

- Gjennomføring av kostnadseffektive miljøtiltak i de ulike sektorene på miljømålene i vannforvaltningsplanene. Kapittel 1420, post 70, tilskudd til vannmiljøtiltak 25 mill. kr.
- Styrke kunnskapensgrunnlaget. Kap. 1410, post 21 Miljøovervåking og miljødata 20 mill. kr øremerket overvåking og kunnskapsinnhenting for vannmiljøet (vannforskriften).
- Opprettholde og styrke dedikerte fagfolk i vannområdene og vannregionene samt kjøpe nødvendige tjenester. Kap. 1420, post 22.3 Generell vannforvaltning 45 mill. kr.

Kap 1410, post 50 Miljøforskningsinstituttene

Øke bevilgningene til miljøforskningsinstituttene med 8 millioner kroner

Det er behov for en styrkning av miljøforskningen for å bedre vår kunnskap om naturen og vår påvirkning på den. Det må utvikles metoder for å synliggjøre og vektlegge summen av påvirkninger på naturen, som er krav i naturmangfoldloven og KU-forskriften.

Kap 1410, post 51 Forskningsprogram m.m.

Økes med 30 millioner kroner øremerket forskning på biologisk mangfold.

Forskningen på biologisk mangfold må styrkes. Det er behov for mer forskning på betydningen av samlet belastning og sumvirkninger av arealinngrep, økosystemsammenhenger, restaurering og taksonomi/biosystematikk. En styrkning av kunnskapen om samlet belastning på naturen anbefales sterkt av blant annet økosystemtjenesteutvalget.

Kap 1410, post 70 Nasjonale oppgaver ved miljøforskningsinstituttene

Økes med 10 millioner kroner.

Midlene går til viktige nasjonale oppgaver som deltagelse og faglig støtte for miljøforvaltningen i nasjonale og internasjonale organer, databasetjenester, opprettholde nasjonale referansesamlinger, videreutvikling av kunnskapsgrunnlaget

for forvaltning av ville laksebestander, videreføring av av viktige lange overvåkningsserier og en rekke andre oppgaver. Disse midlene er viktige for å sikre at miljøforskningsinstituttene kan bidra med faglig rådgivning til miljøforvaltningen, informasjons- og opplysningsarbeid overfor forvaltning, kvalitetssikring av data videreføring av viktige lange overvåkningsserier, og etablering og vedlikehold av relevante nasjonale databaser.

Kap. 1411, post 01 og 21 Driftsutgifter (Artsprosjektet)

Øke bevilgningen til Artsdatabankens driftsutgifter med 20 millioner kroner, fordelt på post 01 (15 mill. kr) og post 21 (5 mill. kr).

Artsdatabanken har siden oppstarten i 2005 etablert seg som en nasjonal kunnskapsbank om naturmangfold gjennom å utvikle en rekke tjenester av høy kvalitet og stor verdi. Den reelle situasjonen i dag er at ressursene for både å drifte og oppdatere eksisterende tjenester i tråd med Stortingets bestilling, og i tillegg utvikle nye, har blitt for små. Det er blant annet synlig gjennom en utdatert Artsnavnebase, tjenesten som skal forsyne rødlistene, fremmedartslistene, Artskart og Artsobservasjoner med flere med alltid oppdaterte opplysninger. Artsdatabankens oppgaver har vokst utover de ressursene de er tildelt, og det kreves en vesentlig økning i tildelingen om de fortsatt skal kunne levere lett tilgjengelig, nøytral og omfattende kunnskap om norsk natur av høy nok kvalitet og innenfor de fristene som er gitt av Stortinget.

Kap. 1411, post 50 og 70 Arter og naturtyper (Artsprosjektet)

Øke bevilgningen til Artsdatabanken for arbeid med arter og naturtyper (Artsprosjektet) med 20 millioner kroner, fordelt på post 50 (10 mill. kr) og post 70 (10 mill. kr).

Artsprosjektet har gitt gode resultater og vil være en nøkkel til ny kunnskap om det norske artsmangfoldet. En rapport fra Artsdatabanken i 2016 viser allikevel at en fjerdedel av det norske artsmangfoldet ennå er uoppdaget. En forsert satsning vil være et viktig bidrag til at et økologisk grunnkart for Norge for den kvaliteten det trenger for å sikre en god forvaltning av norsk natur. Utfyllende og godt oppdatert kunnskap om enkeltarter er avgjørende for god avgrensning og verdisetting av naturtyper.

Kap. 1411, ny post: Kvalitetssikringssystem i regi av Artsdatabanken

Sette av 5 millioner kroner til å etablere og starte opp driften av et kvalitetssikringssystem for naturfaglige undersøkelser.

For 9 av 10 av artene på rødlista er det arealendringer som er hovedtrusselen. Blant naturinngrep som truer naturmangfoldet er veibygging og småkraftverk sentrale. Mange utbygginger er basert på sviktende naturundersøkelser, og risikerer å bidra til utryddelse av arter og naturtyper. En undersøkelse bestilt av

NVE viste for eksempel skremmende svake utredninger knyttet til søknader om småkraftverk. Et kvalitetssikringssystem er nødvendig for å heve kvaliteten på de naturfaglige undersøkelsene i utbyggingssaker, og kan være et sentralt bidrag til en kunnskapsbasert forvaltning som sikre verdifulle naturtyper og arter.

Kap 1420, post 01 Driftsutgifter Miljødirektoratet

Økes med totalt 55 millioner kroner, hvorav 5 mill. kr er øremerket «kapsitetsbygging skogvern» (se hovedsatsing).

Miljødirektoratet er Klima- og miljødepartementets sentrale rådgivende og utøvende fagorgan innen klima, naturforvaltning og forurensing. Miljødirektoratet har mange oppgaver, og porteføljen øker stadig. Det blir stadig flere og større miljøproblemer, og det blir stadig nye krav og tiltak, både fra internasjonalt hold og miljøvedtak i Stortinget. Det er stort behov for samarbeid mellom sektorene, og for å veilede kommuner og andre aktører. De nye kravene og tiltakene krever kapasitet i Miljødirektoratet til å utrede, planlegge og følge opp tiltakene, i tillegg til midler til tiltakene selv. Ressursbruken på miljøforvaltning er svært liten sammenlignet med de statlige midlene som brukes til å ødelegge natur, og et løft av driftsutgiftene til Miljødirektoratet er på sin plass.

Kap 1420, post 21 Spesielle driftsutgifter Miljødirektoratet

Økes med totalt 68 millioner kroner, fordelt på 20 mill. kr til trua natur og 21 mill. kr til ulike myrtiltak (se beskrivelse under hovedsatsinger), samt 25 mill. kr til fremmede arter og 2 mill. kr til norske bidrag til IPBES.

Fremmede arter

Fremmede arter er et prioritert mål for regjeringens miljøpolitikk med mål om å stanse nye arter og begrense skadevirkningene. Det skal i 2018 utarbeides tiltaksplaner for fremmede arter. Vi anbefaler derfor at det gis midler til å gjennomføre tiltaksplanene i 2019, for å unngå unødig stans i arbeidet med å bekjempe fremmede arter. Flere kommuner har store utfordringer med fremmede arter som truer stedegen natur. Det er behov for økte midler til både kartlegging av forekomster og spredningsveier, samt det fysiske arbeidet med å bekjempe arter. Det er behov for å sammenstille kunnskap om bekjempingsmetodikk til bruk hos fylkesmann, kommune og tiltakshaver, vi foreslår å sette av 5 mill. kr til å opprette og styre en nasjonal base for bekjempingstiltak, driftet av Miljødirektoratet. I tillegg bør det settes av 10 mill. kr ekstra til fylkesmannsembetene for å bekjempe fremmede arter, og 10 mill. kr til kartlegging av fremmede arter.

Norske bidrag til IPBES

Naturpanelet (IPBES) leverer viktig kunnskap om naturmangfold. For at panelet skal fungere, er det avhengig av at forskere har mulighet til å bidra med kunnskap. Det må derfor øremerkes midler til å frikjøpe norske forskere for å bidra til dette arbeidet, og vi foreslår 2 mill. kr.

Kap. 1420, post 22.3 Generell vannforvaltning

Øke bevilgningene til vannforvaltning med 90 millioner kroner (Kap. 1420, post 70 og 22 og 1410, post 21)

Vi er midt inne i perioden 2016-2021 som vanndirektiv og vannforskrift skal gjennomføres i form av faktiske tiltak foreslått i de regionale vannforvaltningsplanene, tiltak som bevarer natur og livsviktige økosystemtjenester. Vår «blågrønne struktur» trenger sårt både vedlikehold og oppdatert kunnskapsgrunnlag. Økning med 90 mill. kr til totalt 280 mill. kr må gå til å dekke:

- Gjennomføring av kostnadseffektive miljøtiltak i de ulike sektorene på miljømålene i vannforvaltningsplanene. Kapittel 1420, post 70, tilskudd til vannmiljøtiltak 25 mill. kr.
- Styrke kunnskapensgrunnlaget. Kap. 1410, post 21 Miljøovervåking og miljødata 20 mill. kr øremerket overvåking og kunnskapsinnhenting for vannmiljøet (vannforskriften)
- Opprettholde og styrke dedikerte fagfolk i vannområdene og vannregionene samt kjøpe nødvendige tjenester. Kap. 1420, post 22.3 Generell vannforvaltning 45 mill. kr.

Kap. 1420, post 31 Tiltak i verneområder

Øke bevilgningen til skjøtselstiltak i verneområder med 30 millioner kroner.

Nesten en tredjedel av norske verneområder er truet av mangel på skjøtselstiltak. Slike tiltak er nødvendige for å hindre gjengroing, og for å fjerne fremmede organismer og forsøpling. Mange verneområder har derfor behov for skjøtsel. I tilfeller der endret arealbruk har ført til gjengroing, vil det være behov for rydding og tynning av skog og kratt. Flere verneområder har fått inn fremmede arter, som eksempelvis mink, sitkagran, norsk gran og edelgran, som utgjør en trussel mot naturmangfoldet og er i strid med vernevedtaket. For å sikre verneverdiene vil det kunne være behov for å fjerne innslag av slike fremmede, skadelige arter.

Kap. 1420, post 32 Fylkesvise verneplaner

Øke bevilgningen til fylkesvise verneplaner med 20 millioner kroner

Mange av verneområdene i Norge er for små til å ivareta verneverdiene. De bør derfor utvides for å ivareta økologiske nettverk og øke robustheten mot klimaendringer. Vi foreslår å styrke posten for å gjennomføre fylkesvis, supplerende arbeid med vern, i tråd med regjeringens varsel i Melding St. 14 (2015-2016) Natur for livet.

Kap. 1420, post 33 Nytt vern

Øke bevilgninger til nytt vern med 8 millioner kroner.

En tredjedel av all myr i Norge er allerede borte. Myra demper flom, lagrer karbon og gir trekkfugler et sted å raste. Myra trues i dag blant annet av uttak av torv til hagejord og drenering for bygging og jordbruk. En gjennomgang av vern i Norge utført av NINA konkluderte med at Norge har vernet en for lav andel natur i lavlandet og nær kysten². I Finnmark er det ennå ikke gjennomført en første verneplan for myr. Dessuten anses 17 % av myrvernområdene etter fylkesmennenes vurderinger for å være truet.

Det må vernes mer myr i Norge og kunnskapsgrunnlaget må oppdateres, slik at et representativt utvalg og et tilfredsstillende omfang av myrer vernes. Det er stor mangel i vernedekningen for viktige myrtyper som rikmyr, kilde og kildebekk, intakt lavlandsmyr, kystmyr i lavlandet, kystnære områder og generelt i pressområder. Vi foreslår å øke posten for å gjennomføre verneplanen for myr i Finnmark, og øke representativt vern av myr i lavlandet og nær kysten.

Kap. 1420, post 34 Nasjonalparker

Øke posten med totalt 50 millioner kroner, fordelt med 25 mill. kr til nye nasjonalparker, 20 mill. kr til ny nasjonalparkplan og 5 mill. kr til nasjonalpark for Østmarka, Lofotodden og Preikestolen.

Budsjettet for 2018 innebærer en dramatisk reduksjon i bevilgningene til arbeidet med nye verneområder, bl.a. hele bevilgningen til opprettelse av nye nasjonalparker. Selv om de planlagte nasjonalparkene og de resterende områdene fra den gamle nasjonalparkplanen blir gjennomført, har vi ikke sikret et representativt utvalg av norsk natur i form av nasjonalparker. Regjeringen må sette i gang et arbeid og komme tilbake til Stortinget med en supplerende nasjonalparkplan senest innen 2020.

Det må bevilges 5 mill. kr øremerket en prosess for å gjøre vern av nasjonalparker i Østmarka og Preikestolen mulig, samt til å avslutte den formelle verneprosessen knyttet til Lofotodden nasjonalpark.

Det er viktig å sikre et representativt vern av de ulike natursystemene i Norge. Store sammenhengende områder med produktiv skog i lavlandet er også dårlig representert. Opprettelsen av Østmarka som nasjonalpark er en unik mulighet til å få en nasjonalpark som kan ivareta disse verdiene. Lofotodden og Preikestolen er viktige for å sikre variasjonsbredden i norsk kystnatur.

² Naturfaglig evaluering av norske verneområder , NINA rapport 535 2010
<http://www.nina.no/archive/nina/PPPBasePdf/rapport%5C2010%5C535.pdf>

Kap. 1420, post 37 Skogplanting

Bevilgningen til planting av «klimaskog» fjernes, en innsparing på 10,4 millioner sammenlignet med 2018

Planting av såkalt «klimaskog», især med fremmede treslag, er til stor skade for naturmangfoldet, er kostbart, og det er omstridt om det gir en positiv klimaeffekt. Begrepet «nye arealer» brukes, men det finnes i praksis ingen arealer som det ikke er noe på fra før – enten jordbruk eller natur. I mange sammenhenger vises det til en [rapport fra Miljødirektoratet, Landbruksdirektoratet og NIBIO](#) og hevdes at rapporten viser at 50.000 dekar kan tilplantes årlig over en 20-årsperiode med akseptable effekter for natur. Imidlertid var denne rapporten en *bestilling* om å finne arealer, og vi mener rapporten er faglig svak. Stortinget har understreket at utenlandske treslag ikke skal brukes, og også trukket i tvil om norsk gran utenfor sitt naturlige utbredelsesområde er forenlig med ivaretagelse av naturmangfold. Tiltaket er avhengig av subsidier, ettersom skogeiere selv ikke anser dette som lønnsomt. Avvikling av eksisterende vegetasjon, jorderosjon, albedoeffekter og langt tidsperspektiv gjør at flere forskere stiller spørsmål om klimagevinsten.

Kap. 1420, post 70 Tilskudd til vannmiljøtiltak

Øke bevilgningene til vannforvaltning med 90 millioner kroner (Kap. 1420, post 70 og 22 og 1410, post 21)

Vi er midt inne i perioden 2016-2021 som vanndirektiv og vannforskrift skal gjennomføres i form av faktiske tiltak foreslått i de regionale vannforvaltningsplanene, tiltak som bevarer natur og livsviktige økosystemtjenester. Vår «blågrønne struktur» trenger sårt både vedlikehold og oppdatert kunnskapsgrunnlag. Økning med 90 mill. kr til totalt 280 mill. kr må gå til å dekke:

- Gjennomføring av kostnadseffektive miljøtiltak i de ulike sektorene på miljømålene i vannforvaltningsplanene. Kapittel 1420, post 70, tilskudd til vannmiljøtiltak 25 mill. kr.
- Styrke kunnskapensgrunnlaget. Kap. 1410, post 21 Miljøovervåking og miljødata 20 mill. kr øremerket overvåking og kunnskapsinnhenting for vannmiljøet (vannforskriften)
- Opprettholde og styrke dedikerte fagfolk i vannområdene og vannregionene samt kjøpe nødvendige tjenester. Kap. 1420, post 22.3 Generell vannforvaltning 45 mill. kr.

Kap 1420, post 73 Rovvilttiltak

Økes med 70 millioner kroner

Tap av beitedyr til rovdyr går nedover. De siste ti årene er tapene redusert med [42 prosent](#). Selv om trenden er positiv er det mulig å redusere tapene ytterligere, i en tid der motsetningen er store. En styrket satsing på konfliktdempende og forebyggende tiltak som rovviltavvisende gjerder, tidlig nedsanking og omstilling i

jordbruket vil bidra til dette. Vi mener derfor posten bør økes med 75 mill. kr, øremerket 40 mill. kr til omstilling, 15 mill. kr til oppsetting og vedlikehold av rovviltavvisende gjerder, og 25 mill. kr til en søkbar støtteordning for kommuner med tilhold av ulveflokker på sitt areal.

Kap 1420, post 77 Ymse organisasjoner og stiftelser m.m.

Økes med 4 millioner kroner hvorav 2 mill. kr øremerkes tilskuddsordninga «Miljø nær folk» og 2 mill. kr til de naturfaglige organisasjonene.

Tidligere hadde denne posten tilskuddsordninga «Miljø nær folk», som bidro til å øke oppmerksomheten om miljø i befolkningen. Formålet med ordninga var å informere og engasjere enkeltmennesker til miljøvennlig atferd. Miljøvennlig atferd bidrar til å redde trua natur, fordi det øker forståelsen for hvorfor vi må ta vare på naturmangfold. Vi mener derfor at tilskuddsordninga bør gjenopprettes.

I tillegg bør tilskuddene til de naturfaglige organisasjonene økes. De naturfaglige organisasjonene mobiliserer mye god frivillighet og engasjement, bidrar til viktig datainnsamling gjennom frivillig registrering av funn i Artsobservasjoner og gjør en stor innsats for bevaring av norsk natur. Hver krone gitt til denne potten gir også tilbake i form av naturopplevelser, friluftsgoder og folkehelse. Potten til de naturfaglige organisasjonene har ikke vært økt på mange år, og det er behov for en oppjustering for å ytterligere øke aktivitetene i foreningene.

Kap 1420, post 81 Flere utvalgte kulturlandskap

Økes med 15 millioner kroner.

En tredjedel av de norske ville biene er utrydningstrua. Biene, som inkluderer humlene, er våre viktigste pollinatorer. Et mer bievennlig landbruk med et rikt kulturlandskap er den beste måten å ta vare på våre ville pollinatorer på. Dette må gjøres gjennom flere tiltak, der ordninga med utvalgte kulturlandskap nå er det viktigste. I 2017 ble ordninga utvidet fra 22 til 32 områder. Da ordninga ble opprettet i 2009, var målet at den skulle omfatte 100 områder. Utvalgte kulturlandskap er en samarbeidsordning mellom myndighetene, grunneiere, drivere og frivillige, og fungerer særst godt. Ordninga er gjennom Stortingets behandling av Meld. St. 14 (2015-2016) «Natur for livet» vedtatt utvidet. For å sikre vidare arbeid og utvidelse av ordninga, må tilskuddene økes ytterligere de neste årene. Ordninga finansieres likt over LUF-midlene og KLD.

Andre viktige tiltak for kulturlandskapet og artsmangfoldet det inneholder vil være:

- Å spisse insentivordningene rettet mot kulturlandskapet gjennom presiseringer i budsjettproposisjonen, slik at ordningene rettes mot det artsrike kulturlandskapet.
- Å bevilge midler til gjennomføring når Nasjonal strategi for ville bier og andre pollinatorer er ferdigstilt (forventes i 2018).

Kap. 1420, post 82 Tilskudd til trua arter, inkl. handlingsplan sjøfugler
Økes med totalt 40 millioner kroner, hvorav 30 mill. kr til å sikre vår mest trua natur (se hovedsatsing) samt 10 mill. kr for oppfølging av tiltak som kommer til å bli foreslått i den kommende handlingsplanen for sjøfugler.

Det ble avsatt 1 mill. kr på statsbudsjettet for 2017 til utarbeidelse av en handlingsplan for sjøfugler. Situasjonen for sjøfuglene er alvorlig, og det er derfor både nødvendig at handlingsplanen blir klar så raskt som mulig og at tiltakene den peker ut kan igangsettes umiddelbart. Det må derfor settes av midler allerede i neste års budsjett slik at det ikke oppstår noen forsinkelser i arbeidet med å bedre situasjonen for våre sjøfugler.

Kap 1420, ny post Restaurering av forringede økosystemer

Det opprettes en ny post som øremerkes 40 millioner kroner til et restaureringsfond for forringede økosystemer.

Stortinget har gjennom behandlingen av Naturmangfoldmeldingen ([Innst. 294 S \(2015-2016\)](#)) vedtatt at 15 pst. av de forringede økosystemene skal være restaurert innen 2025. Denne situasjonen krever at det settes i verk tiltak for å restaurere de naturtyper vi kjenner behovet for – som skog, vassdrag og våtmarker i tillegg til myr. I arbeidet med å definere mål for god økologisk tilstand skal det avklares hva som bør regnes som forringede økosystemer, og hvilke som bør prioriteres for eventuell restaurering. Sabima mener at uavhengig av resultatene fra dette arbeidet må det prioriteres å sette i gang restaureringstiltak i naturtyper vi allerede kjenner behovet for tiltak i. Derfor må det opprettes et restaureringsfond på lik linje med fondet for restaurering av vassdragsnatur under OEDs budsjett.

Kap 1424, post 21 MAREANO

Økes med 10 millioner kroner, øremerket Kyst-MAREANO.

Kartlegging av naturtyper, økosystemer og arter i norske kyst- og fjordområder er en forutsetning for en kunnskapsbasert kystsoneforvaltning. Kartleggingsprogrammet MAREANO har resultert i en betydelig kunnskapsbank og en omfattende karttjeneste for norske havområder, noe som gir grunnlag for beskyttelse av naturverdier så vel som verdiskapning. Etableringen av et kyst- og fjord-MAREANO vil være et vesentlig bidrag til en mer kunnskapsbasert kystsoneforvaltning.

Havforskningsinstituttet, NGU, Kartverket og NIVA har gått sammen om en satsing på Kyst-MAREANO for 2015-2030, som de kaller [«Et kunnskapsløft for bærekraftig bruk av kystsonen»](#). I satsingsforslaget vektlegges det at Kyst-MAREANO er en samarbeidsmodell som bygger bro mellom sektorer og forvaltningsnivåer og derfor kan gi samfunnet viktig kunnskap om forvaltning og utvikling av kystsonen. I forslaget understrekes også den økonomiske gevinsten en slik kunnskapsplattform vil ha: *«En nyere studie i USA [estimerte en nytte på inntil 35 dollar for hver dollar som ble investert i USAs kystnære kartlegging»](#).*

Andre innspill: Landbruks- og matdepartementet

Kap. 1149, post 71 Tilskudd til verdiskapningstiltak i skogbruket

Bevilgningen reduseres med 15 millioner kroner.

Det er et dokumentert sammenfall mellom skog i bratt terreng og gammelskog med livsmiljøer som er viktige for trua arter. Skogsdrift i bratt terreng kan derfor være miljøskadelig. Både OECD og Grønn skattekommisjon har påpekt at subsidiering av hogst i bratt terreng har negative miljøeffekter, og at disse burde fjernes. Den eneste måten å sikre at hogst i bratt terreng ikke går til å hogge verneverdig gammelskog er å ha god kunnskap om hvor gammelskogene er, og verne dem. Den kunnskapen har vi ikke i dag, og det er derfor det i skogmeldingen (Meld. St. 6 (2016-2017)) varsles en kartlegging av gammelskog. Sabima mener at inntil denne kunnskapen er på plass, må det i statsbudsjettet for 2018 tydeliggjøres at det ikke skal gis tilskudd til hogst av annen skog enn åpenbar industriskog/plantasjeskog.

Kap. 1149, post 73 Tilskudd til skog-, klima- og energitiltak

Bevilgningen til klimatiltak i skog fjernes, som gir en innsparing på 48 millioner kroner sammenliknet med 2018.

Det ble i 2015 igangsatt en ordning for angivelige klimatiltak i skog, som tettere planting ved foryngelse av skog, gjødsling i skog og skogplanteforedling. Bevilgningene har økt i både 2016, 2017 og 2018. Sabima mener disse tiltakene har vesentlig negativ effekt på naturmangfold, og klimaeffektene er omstridt. Plantefelt inneholder fra før lite naturmangfold, og enda tettere planting vil forverre situasjonen. Vi må også kunne legge til grunn at skognæringen planter så tett som det er lønnsomt å gjøre i utgangspunktet, og at tettere planting vil ha liten positiv effekt på tømmerproduksjon (og karbonbinding). Fra før har nitrogentilførselen til norsk natur økt gjennom forurenset nedbør, og gjødsling vil være en betydelig storskala påvirkning av økosystemer – som blant annet kan være negativt for jordboende sopp. Planteforedling vil kunne påvirke den naturlige genetiske sammensetningen, samt lokal variasjon, hos norske skogstrær. Mange er bekymret for villaksen – hva med «villgrana»?

Kap. 1150, post 50 Tilskudd til landbrukets utviklingsfond

Det settes av 20 millioner kroner til metodeutvikling og kartlegging av biologisk gammel skog. Det kuttes 60 mill. kr i subsidier til veibygging og hogst i bratt terreng. Bevilgningene til utvalgte kulturlandskap økes med 15 mill. kr.

Kartlegging av gammelskog

Skog er den naturtypen som inneholder flest rødlistearter, og de fleste av disse er knyttet til gammelskog. Kun en liten andel av skogen i Norge regnes som [«biologisk gammel»](#), og det er nødvendig å ta vare på denne skogen for å stanse tapet av

biomangfold i norske skoger. Derfor har da også regjeringen i den ferske [skogmeldingen](#) (Meld. St. 6 2016 – 2017 «*Verdier i vekst. Konkurransedyktig skog- og trenæring*») sagt at den gamle skogen skal kartlegges for å kunne ta bedre vare på den. Stortinget stadfestet i sin behandling av meldingen at dette er et viktig tiltak, og det bør igangsettes og gjennomføres snarest mulig for å unngå at vi feilaktig hogger skog som burde vært vernet eller bevart på andre måter. Problemet i dag er at verken forvaltning eller skogeiere vet hvor de ulike forekomstene av den gamle skogen befinner seg. Sabima foreslår at man kartlegger skog etter [metodikken NIBIO har laget for å identifisere biologisk gammel skog](#), som tar hensyn til varierende vekstforhold i ulike høydelag og boniteter.

Veibygging og hogst i bratt terreng

Se begrunnelse under kap. 1149, post 71.

Utvalgte kulturlandskap

En tredjedel av de norske ville biene er utrydningstrua. Biene, som inkluderer humlene, er våre viktigste pollinatorer. Et mer bievennlig landbruk med et rikt kulturlandskap er den beste måten å ta vare på våre ville pollinatorer på. Dette må gjøres gjennom flere tiltak, der ordninga med utvalgte kulturlandskap nå er det viktigste. I 2017 ble ordninga utvidet fra 22 til 32 områder. Da ordninga ble opprettet i 2009, var målet at den skulle omfatte 100 områder. Utvalgte kulturlandskap er en samarbeidsordning mellom myndighetene, grunneiere, drivere og frivillige, og fungerer særst godt. Ordninga er gjennom Stortingets behandling av Meld. St. 14 (2015-2016) «Natur for livet» vedtatt utvidet. For å sikre videre arbeid og utvidelse av ordninga, må tilskuddene økes ytterligere de neste årene. Ordninga finansieres likt over LUF-midlene og KLD (kap. 1420, post 81).

Andre viktige tiltak for kulturlandskapet og artsmangfoldet det inneholder vil være:

- Å spisse insentivordningene rettet mot kulturlandskapet gjennom presiseringer i budsjettproposisjonen, slik at ordningene rettes mot det artsrike kulturlandskapet.
- Å bevilge midler til gjennomføring når Nasjonal strategi for ville bier og andre pollinatorer er ferdigstilt (forventes i 2018).

Andre innspill: Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kap. 525, post 01 Driftsutgifter Fylkesmannsembetene

Bevilgningen økes med 20 millioner kroner, øremerket veiledningskapasitet.

Oppgaveporteføljen til fylkesmannen har økt, mens ressurstilgangen på langt nær har økt tilsvarende. Det er heller ikke alle viktige utbyggingsaker fylkesmannen klarer å følge godt nok opp. Sabima foreslår øremerkede midler til to nye stillinger i

miljøvernavingdelingene hos hver fylkesmann. Det er behov for å styrke særlig veiledningskapasiteten hos fylkesmannens miljøvernavingdeling, for å sikre god, kompetent og rask behandling av plansaker. God innsats tidlig i prosessene vil også sikre en mer ryddig, forutsigbar og nøktern bruk av innsigelser der det er nødvendig.

Andre innspill: Justis- og beredskapsdepartementet

Kap. 440, post 01 Miljøkriminalitet

Øke bevilgningene til Økokrim for å bekjempe miljøkriminalitet med 15 millioner kroner.

Miljøkriminalitet utgjør en alvorlig trussel mot naturmangfoldet. Ulovlig jakt er den største trusselen mot ulv i Skandinavia. Ulovlig hogst, fiske, snøscooterkjøring og annen motorisert ferdsel i naturen er andre områder der Økokrim må sterkere på banen. Når man sammenlikner med annen kriminalitet, er sjansen for å bli tatt for miljøkriminalitet liten. Vi trenger økt satsing på oppsyn, kontroll og tilstedeværelse i felt for å begrense faunakriminalitet.

Andre innspill: Finansdepartementet

Miljøavgiftene

I tråd med anbefalinger fra Grønn Skattekomisjon foreslås det innført en CO₂-avgift på klimagassutslipp på bruken av torv (se under hovedsatsning myr).

Forslag som må utredes nærmere:

- Det igangsettes utredning av beregning av utslipp fra større arealer for å fastsette avgiftssats, med hensikt å innføre CO₂-avgift på klimagassutslipp fra omdisponering av større arealer.
- Det igangsettes utredning av en naturavgift på utnyttelse av naturområder.

Naturavgift

Arealendringer er den største årsaken til tap av naturmangfold. [Grønn skattekomisjon](#) (NOU 2015:15) anbefalte å innføre en naturavgift på naturinngrep. Det er noen fallgruver ved innføring av en naturavgift, og det er derfor behov for å utrede muligheter og omfang nærmere for å sikre at det ikke blir en løsning som grønnvasker eller sågar fremmer naturinngrep. Type- og beskrivelsessystemet Natur i Norge (NiN) må være rammeverket for beregning av en naturavgift. NiN er et type- og beskrivelsessystem for all variasjon i naturen.

Det er viktig å presisere at en naturavgift ikke på noen måte kan erstatte gjeldende regimer for konsesjoner, konsekvensutredninger, tillatelser, eller gjeldende regelverk for naturinngrep hjemlet i plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven og andre lovverk. Naturverdier må fortsatt være beskyttet mot naturinngrep uavhengig av utbyggers evne/vilje til betaling av en naturavgift. Naturavgiften vil kun være aktuell når det omsøkte tiltaket er behandlet, og tillatelser gitt etter gjeldende regelverk. Det er behov for en avgift som kan begrense inngrep.

Vi vil også presisere at forurensar-betaler-prinsippet i naturmangfoldloven må ligge fast, og en naturavgift må komme i tillegg. Innretningen på avgiften kan for eksempel ikke bevege seg i retning av kompensasjonsløsninger. Det er videre viktig at provenyet ved avgiften går til Staten, ikke kommunen, for å ikke skape insentiv for kommuner til å tillate naturinngrep for å skaffe seg inntekter.